

Фундаментальними у професійній підготовці майбутніх учителів технологій вважаємо інтегровані знання та комплексні вміння і навички, сформовані на основі міждисциплінарних зв'язків гуманітарних, мистецтвознавчих, техніко-технологічних, психолого-педагогічних та методичних курсів. Рівень підготовки майбутніх учителів технологій до педагогічної інноваційної діяльності можливо значно підвищити, якщо в системі ступеневої вищої освіти реалізувати педагогічну модель, яка ґрунтується на гуманістичних засадах творчого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І. Д. Становлення професіоналізму в сучасних соціальних умовах / І. Д. Бех // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 3 – 4. – С. 157.
2. Біла книга національної освіти України / [Алексєєнко Т.Ф., Аніщенко В.М., Балл Г.О. та ін.; за заг. ред. акад. В.Г.Кременя; НАПН України]. – К. : Інформаційні системи, 2010. – 342 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І. М. Дичківський. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Кичук Н. В. Творча особистість вчителя : педагогічні засади формування : навч. посіб. / Н. В. Кичук. – Ізмаїл : Ізмаїльський державний педагогічний інститут ; МПП «Принт майстер», 1999. – 196 с.
5. Якухно І. І. Проблеми і суперечності інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти / І. І. Якухно // Післядипломна освіта в Україні. – 2009. – № 2 (15). – С. 10–14.
6. Якухно І. І. Наукові основи інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти : монографія / І. І. Якухно. – Житомир : Полісся, 2010. – 524 с.
7. Wilsz J. Teoria pracy [Text]/ Jolanta Wilsz – Krakow : Polska, 2009. – 523 p.

УДК 37.035.6

Вячеслав БОРИСОВ

(м. Слов'янськ)

Олена ТКАЧЕНКО

(м. Краматорськ)

СПЕЦИФІКА РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

У статті здійснено аналіз етнокультурного виховання учнів і визначено специфіку регіоналізації його змісту. Доведено, що засвоєння національних культур в режимі діалогу в полікультурному середовищі є важливим засобом розвитку особистості, збагачення духовного світу людини, бо сприяє формуванню особистого культурно-історичного розуміння світу.

Ключові слова: виховання, регіоналізація, духовний світ, особистість.

Borysow V., Tkachenko O. Specific content of regionalization within students' ethnocultural education. The article analyzes ethnic and cultural upbringing and specific features of regionalization within its content. It was shown that the assimilation of national cultures using a dialogic mode in a multicultural environment is an important means of personal development and enrichment of a human mind, as it promotes cultural and historical understanding of the world.

Key words: education, regionalization, spiritual world, personality.

Постановка проблеми. Сучасний світ неможливий поза межами інформації. Розширення технічних можливостей обміну інформацією гранично інтенсифікувало процеси взаємодії людини з оточуючим світом, що є полікультурним і вільним в інформаційному просторі. Інформаційний вибух спричинив появу нових потужних інформаційних потоків, які змінюють світ і людину, яка повинна встигати вловлювати ці потоки, щоб не загубитися у сучасності та не опинитися у минулому. Безумовно, що у світі, який динамічно змінюється, індивіди, етноси, нації і держави потребують визначення нових орієнтирів розвитку, їм важко залишатися в межах одного разу прийнятої ідентичності і системи цінностей. Тому у фокусі наукового інтересу актуальними стали дослідження сутності ідентифікаційних процесів і формування національної самосвідомості, що зумовило виклад цього матеріалу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Етнічний аспект (етнокультурна та мовна приналежність) та прив'язаність до певної території чи регіону (бути у себе вдома, боротися проти проникнення на свою територію) з новою силою відроджуються в колективній свідомості. На думку А. Перотті: «Здається, що інтернаціоналізація економіки зумовлює в якості вакцини – протидії розвиток політичного націоналізму» [1, 14]. Феномени ідентичності загрожують кризою передусім суспільному організму. В Україні необхідно знайти рішення на освітньому та культурному рівнях у зв'язку з постановом трьох питань. Перші два – питання меншин та питання релігійного плюралізму, – які різною мірою стосуються сьогодні всіх країн Західної, Центральної та Східної Європи і третє – питання формування української політичної нації. Почуття національної приналежності, вимоги національностей та меншин стали одним із факторів, що спричинили розвал комуністичних систем.

Теоретичні аспекти етнокультурного виховання розглядалися у наукових доробках В. Борисова, А. Корнієнко, Г. Лозко, С. Рашидова. Останніми роками в українському суспільстві зросло прагнення до вивчення національних духовно-матеріальних цінностей, тому перед педагогічною наукою постало завдання розробки технологій вихован-

ня школярів засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва. На особливе значення декоративно-ужиткового мистецтва у вихованні учнівської молоді наголошують у своїх працях Є. Антонович, В. Борисов, С. Борисова, В. Мусієнко, Л. Оршанський, В. Тименко та ін. Цікавою є думка А.Перотті про те, що: «Слід виробити нову концепцію, концепцію інтеграції в демократичне суспільство, позбавлене будь-яких тенденцій нав'язувати культуру, вимагаючи від представника меншини або іноземця прийняти основоположні міфи національної культури. Жодна нація не наділена виключним правом на цінності, які складають культурну спадщину людства» [1, 15].

Мета статті полягає в огляді проблеми етнокультурної ідентичності особистості і визначенні специфіки регіоналізації етнокультурного виховання учнів. Роль школи, перед якою поставили завдання, продиктовані новими процесами колективної ідентифікації та індивідуального окультурення, полягає в передачі дитині необхідних знань та вмінь, аби вона стала відкритою для універсуму, не відмовлялась від коренів, що визначають її ідентичність.

Виклад основного матеріалу. Для гармонійного розвитку своєї індивідуальної ідентичності кожен індивід потребує чіткої структурованості своєї соціальної, територіальної, етнічної, мовної та культурної приналежності, спроможності піднятися над тим, що прийнято називати замкнутою етнокультурною ідентичністю. Для цього індивід повинен визначити свої колективні ідентичності, залишаючись вільним у їх виборі (ніхто не має права закріплювати за ним приналежність до якоїсь спільноти, він повинен змогти надати їм сенсу в сучасному суспільстві, інтегрувати їх у значно ширші сукупності людей у масштабі планети, узгодивши із двома основними принципами: властивою людському розуму розсудливістю та свободою совісті). Для досягнення цієї мети право на освіту повинно бути таким, яким воно сьогодні є в державах-націях і забезпечується цими державами. Коли у нинішній Європі громадянин опиняється в ситуації транскордонного «окультурення», він має право на систему навчання й виховання, що не знає кордонів. Йдеться про основну умову розвитку особистості. Кожна нація, якою б не була її історія, має свою культурну політику, і вона залежить від культурної спадщини, що передається від одного покоління до іншого через колективну пам'ять.

Географічно різномірні міграційні процеси, транскордонні інформаційні обміни й спілкування вцент зруйнували єдність між культурою і територією та мовою й територією, привнісши нові фактори до системи взаємовідносин між *jus educationis*, *jus sanguinis* і *jus soli*, впо-

ратися з передачею яких традиційні шкільні заклади вже не в змозі [2, 331].

У світі безупинних змін освіта не може задовольнятися лише відтворенням та передачею культурних надбань, вона, безперечно, має виконувати й інші завдання. Як відзначає Ален Турен, «слід чітко розмежовувати освіту й спільноту і, відповідно, не ототожнювати культуру й суспільство. Правила спільного проживання неодмінно відрізняються від факторів гомогенізації та культурної й соціальної інтеграції. Демократичний дух, в основі якого лежить принцип плюралізму, не можна звести лише до політики; його так само слід поширити на всю сферу культури. Духу науки притаманна дослідницька свобода, яка не може вижити в умовах, де цінності, вірування чи звичаї нав'язуються державою як обов'язкові або ж розглядаються як умова приналежності до певного суспільства.

Європейська історія відзначалась постійним домінуванням у ній двох основних принципів: принципу раціоналізму та принципу моральної свободи свідомості кожного індивіда... «Ален Турен доходить висновку, що «свобода й демократія не належать до побічних продуктів науки, вони міцні прагненням індивідів і спільноти чинити опір занепаду своєї ідентичності. Теми ідентичності, свободи, відмінностей і технології повинні бути взаємозалежними та взаємопов'язаними» [1, 21].

Інтеркультурна освіта повинна стати посередником аби допомогти майбутнім громадянам України, як частини Європейської спільноти, прийняти множинність культур у нашому суспільстві і у світі в цілому. Треба визначитися зі змістом того, що саме має передаватися (знання, уміння, навички і цінності) для того, щоб залучити всіх дітей до плюралістичного суспільства, в якому вони будуть жити, запропонувавши їм нову концепцію історії, географії, мови, культури, філософії людини й суспільства і, відповідно, психології й етики. Обираючи за відправну точку людину та її корені, наповнивши їх змістом та інтегруючи людину у сьогодення, досягаючи соціальної згуртованості в розмаїтті. Процес формування національної самосвідомості і побудови української політичної нації не може чекати, поки цикл життя поколінь згладить або взагалі поглине існуючі розбіжності. Політичний виклик полягає в тому, щоб віднайти не завтра, а сьогодні точне співвідношення між різноманітністю культур і національною згуртованістю. Не лише тому, що різноманітність у суспільстві ніколи не зникне, а тому, що це лежить в основі справжньої демократії. Інтеркультурна освіта є спробою витлумачити цей політичний виклик у термінах освіти та культури.

Чому не тільки українська, а і національні освітні системи європейських країн так пізно почали розглядати питання про необхідність узгодити процес виховання їхніх громадян з проблемою культурного та національного плюралізму в суспільстві? Згідно із загальноприйнятим поглядом, проблему породжує наявність полікультурності – відмінності, інакшість та меншини. Хоча справжньою проблемою, на думку А.Перотті, скоріше, є якраз зовсім протилежне – «одновимірність» культури. Щойно підняті питання звернені безпосередньо до держав-націй, які від часу свого створення природно намагались представляти себе як цілісні утворення. В останні роки знову стала актуальною ідея про те, що інтереси плюралістичного та конфліктного громадянського суспільства повинні мати пріоритет над інтересами держави, а також про появу суспільного організму, який, на відміну від державних структур, складний і суперечливий. Цей пріоритет і ця поява, витoki яких ми вкажемо далі, поставили на чільне місце в системі виховання питання про індивідуальні та колективні ідентичності – стосунки між людьми та нашу здатність жити разом у взаємній повазі до свободи кожної особистості.

В роботі «Теоретико-методологічні засади формування національної самосвідомості учнівської та студентської молоді» було доведено, що національна самосвідомість пов'язана зі способом, у який індивіди або групи виокремлюють та визначають себе через свою подібність або свою відмінність від інших, то її дуже важливо розглядати з плюралістичних та динамічних позицій [2]. Сьогодні кожен перебуває на перехресті численних мереж ваземозв'язків та впливів, що пов'язані з професійним життям, дозвіллям, місцем проживання тощо.

Сучасний світ переконує нас в тому, що слід розробляти, розвивати і вивчати способи співжиття в багатокультурних суспільствах, членом яких є кожен із нас. Результати етнографічних та антропологічних досліджень свідчать, що не настало жодної глобальної культури, а світ є швидше переплетінням локальних культур, субкультур, різних культурних планів.

Гордон Меттюз стверджує, що структура культурного супермаркету є більш складною, аніж це визначає метафора: «Він більше схожий на величезну бібліотеку, аніж на продуктивний магазин, більше схожий на Інтернет, аніж на мапу націй» [3, 20]. Захисники глобалізації також вказують на складність сучасного світу, яка постає як адекватна відповідь на соціокультурні виклики сучасності.

Неможливо нам зараз йти шляхом монокультурної моделі, бо історично склалося так, що на території України проживає багато представників різних націй та етносів, які мають свою культуру і цінності. Крім

того, великий тиск існує з боку імігрантів, які на сьогоднішній день є реальністю. Такий стан речей вимагає від державних структур необхідності переглянути свою політику у вирішенні питань, пов'язаних з етно-національним розмаїттям. Якщо ми визнаємо полікультурність українського суспільства, то повинні визнати наступне: наша національна освіта повинна бути інтеркультурною і спрямована на формування національної самосвідомості індивіда. Полікультурність дуже часто стає об'єктом двозначних тлумачень, що майже завжди лежать в основі відмови від самої концепції полікультурного суспільства й недовіри до поняття інтеркультурної освіти [2].

З іншого боку, варто зазначити, що глобальні культурні продукти і змісти налаштовані на експансію тому, що вони не ґрунтуються на традиційному культурному підґрунті, яке пов'язане із цінностями й смислами певної етнічної або національної спільноти.

Рада культурного співробітництва Ради Європи сприймає полікультурне суспільство як суспільство політичне, яке стоїть на засадах прийняття загальних правил комунікації, зумовлює одну або кілька офіційних мов, єдину правову систему, демократичне правило соціального консенсусу, повагу до прав людини, свободу індивіда щодо тиску з боку громади [2; 5].

Концепт полікультурного суспільства мусить враховувати мовну і правову єдність, яка згладжує, а при потребі й обмежує культурні відмінності. Існує певний поріг, який не можна переступати, у праві груп чи спільнот-меншин підтримувати свої культури. Його перевищення призводить або до відмови розуміти офіційну мову чи мови відповідних країн, або до вимоги встановити юридичні норми, незалежні від тих, що діють у відповідних країнах (наприклад, особистий або сімейний статус) чи права, що суперечили б принципам, на які спирається західна демократія (наприклад, автономність державної сфери і царини релігії). «У зв'язку з цим, підкреслює Жак Берк – нам дозволено стверджувати як постулат незворотність еволюції прав людини і громадянина, експансію прикладного розуму, емансіпацію жінки, поділ на публічне і приватне, свободу вірувань, особистісність у всіх її різновидах. Європа поступово виробила цей ідеал і запровадила його в життя, хоча й не без складних пертурбацій і болісних повернень. І якщо багатьом вигнанцям вона видається землею обітованою, то саме завдяки цим здобуткам. Якщо вона має шанс збудувати себе, то не через відмову від етики чи від кінцевої мети» [1, 67]. Борючись за визнання своїх культурних вимог у рамках національного права країни, в якій вони мешкають, меншини – групи або громади – мають стати суб'єктом численних умов, які здаються їм

жорстокішими через те, що змінюють сферу приватного життя, зокрема при кодифікації сімейного права. І це не тільки через розбіжність концепцій (в питаннях розлучення, спадщини), а ще й тому, що гіпотеза реорганізації сімейної системи на релігійній основі вносить кардинальні зміни у західні інституції. Полікультурне суспільство завжди передбачає довгу низку переговорів між інституціями і групами-меншинами. Групи взаємодіють у контексті нерівності балансу сил, а значить, діалектично: будь-яка культурна трансакція передбачає вимоги, незрідка конфліктні. Політика більшості й поведінка щодо ідентифікації меншин взаємопов'язані. Меншина часто ідентифікує себе у відповідь на умови, нав'язані політичним і соціальним оточенням. Політична спрямованість більшості відіграє дуже важливу роль у рішенні груп-меншин щодо вибору позиції стосовно суспільства, в якому вони живуть.

Так само, як і будь-який соціальний процес, формування, стабільність і зміна ідентичності або етнічної тотожності повинні розглядатись як результат акцій конкретних осіб, результат прийнятого ними рішення обрати певний напрямок. Таке рішення залежить, на думку А. Перотті, від двох типів факторів: цілі, надії й мотивації особи (індивідуальні фактори); умови (передбачувані або пережиті) того, що оточує особу (ситуативні фактори).

Полікультурне суспільство не можна розглядати і розуміти як суспільство, де етнічну, національну або релігійну відмінність слід випинати за рахунок відмінності в культурах залежно від соціального класу, віку чи покоління, від статі, території тощо, або де символічним колективним ідентичностям надається перевага над соціальними відносинами й суспільними індивідами. Поняття приналежності до меншини не повинно бути визначальним, воно визначає лише одну з-поміж інших приналежностей. Всеохоплююча концепція може привести до зафіксованості (зосередженості) на несоціальних ідентичностях і на біологічно забарвлених визначеннях індивіда. Це поняття може бути ще не безпечнішим, ніж тепер, коли всі європейські суспільства переживають кризу соціального простору. Деструкція певних соціальних відносин зумовлює потребу перегляду структури ідентичностей в біологічних термінах раси: за наявності внутрішньої кризи це й дає поштовх расизму у відповідній спільноті, яка усвідомлює або уявляє себе під загрозою [1, 68].

Не може бути мови про полікультурне суспільство як суспільство багатьох спільнот, що складатиметься з однорідних і структурованих спільнот, у яких індивіди приречені на існування в колективній ідентичності. Надмірність або фанатизми у баченні цих спільнот не відпо-

відають реальності, яка значно розрізненіша й різнорідніша, ніж здається на перший погляд. Індивіди, які складають ці спільноти, так само зазнають впливу феноменів полікультурності, що відбивається на суспільному організмі загалом. Концепт суспільства багатьох спільнот як основоположного може навіть привести до відкидання справжньої полікультурності, зумовленої пробудженням національної самосвідомості. Спільнота як група завжди протистоїть, принаймні потенційно, всьому зовнішньому, намагаючись створити певну товаристкість між своїми членами: «ми» супроти «вони». Приналежність індивідів до якоїсь спільноти не виключає, проте, можливості їх приналежності до інших груп, об'єднань за інтересами, класових фракцій, які або проявляються лише на видноколі спільноти, або ж відмовляються чи вириваються за її межі, що таким чином може її розшматувати чи привести до занепаду. Зрештою, приналежність до однієї спільноти не виключає і приналежності до іншої спільноти, яка включає першу: і та, й інша можуть взаємно доповнюватися, конкурувати або протистояти в царині прав, що вони їх надають своїм індивідам.

Слід уникати альтернативи між: абсолютним верховенством культури, яка накладає відбиток на групи іммігрантів і національних меншин, ізолюючи їх від решти суспільства; і верховенством соціальних міркувань, які, легковажаючи антропологічними культурними параметрами, заперечують значення неінституційних врегулювань у групах національних меншин.

Концепція суспільства з багатьма спільнотами, яке співвідноситься з колективною інтеграцією як суперечне індивідуальній інтеграції в суспільство, призводить до дуже різних ситуацій, залежно від того, про який соціальний і політичний контекст ідеться: український, російський, польський чи німецький. Ці контексти пов'язані з філософією, що лежить підмурком під концептом нації. Відтак дуже важливо не сплутувати в одному й тому самому концепті полікультурного суспільства етнічні чи регіональні меншини, що входять до складу однієї й тієї самої нації.

У контексті культури меншин і панівної культури концепт інтеграції протистоїть поняттю асиміляції і вказує на здатність співставляти й обмінюватися – з позицій рівності і співучасті – цінностями, стандартами, моделями поведінки. Інтеграція – це поступовий процес, під час якого національні меншини стають активними учасниками економічного, соціального, громадянського, культурного й духовного життя країни. Аспект взаємовідносин основний у понятті інтеграції, що допускає змішування культур і виключає співставлення.

Таким чином, взаємозалежність, конфронтація, обмін і позиція рівноправності характеризують соціокультурну модель інтеграції. А для того, щоб зняти певну двозначність, що може виникнути з розповсюдженого вживання слова «інтеграція» – включення частини в ціле, ми, за порадою Клода Клане, можемо взяти вираз «плюралістична інтеграція» [1, 74].

Соціалізація – це процес, завдяки якому культура суспільства передається новому поколінню. Він відбувається одночасно з розвитком ідентичності особи. Дитина вчиться дивитися на себе так, як на неї дивляться інші, і визнавати ролі інших. Первісну соціалізацію, що відбувається в родині, відрізняють від вторинної, що відбувається в школі та через контакти, формальні або неформальні, з іншими соціальними, зокрема рівними собі, групами.

В полікультурному, описаному тут контексті європейського суспільства на школу покладається важлива роль. Власне кажучи, в інтеркультурному середовищі дитина повинна роздивитися в іншому і подібність, і відмінність. Простої передачі знань не досить. Дитина повинна відчувати і свою подібність, і свою відмінність по відношенню до іншого. «Відкриття відмінності – це відкриття зв'язку, а не перепони». Саме це твердження Клода Леві-Сторса дало поштовх дослідженням Ради Європи в царині інтеркультурної освіти.

Своєю чергою, відкриття цього зв'язку може виявити стільки ж відмінностей, скільки і подібностей, і ті й інші слід розглядати як другорядні відносно основного елементу, тобто самого зв'язку. Він є джерелом збагачення й динамізму виховного (освітнього) процесу. Взаємовідносини становлять вузол міжкультурної освіти, саме тому у центр своїх методів інтеркультурна педагогіка ставить систему взаємовідносин дітей і юнацтва. Аби дати дітям змогу пізнати подібний досвід, необхідно, щоб конкретні взаємини між різними культурами, носіями яких є діти чи підлітки певного класу, були якнайменше попередньо зорієнтованими. Адже тоді, коли діти, здавалося б, готові по-новому осмислити своє сприйняття ідентичності, – як власної, так і когось іншого, – вони можуть несподівано наштовхнутися на настанови, на вже існуючі стереотипи, на вже готові визначення, почуті найчастіше в розмовах батьків і взяті від учителів, що мають свої уявлення.

Сучасна українська школа стоїть перед ситуацією, що має фундаментальне значення. Зрозуміло, що навчання стосовно відносин між спільнотами не може відбуватися у вузьких рамках класу, між учителями і учнями. І тут втручається освітня громада, де разом міркують викладачі, батьки, асоціації, молодіжні організації і рухи, представни-

ки різних наявних культурних спільнот, а також університет і наукова громадськість.

Світи культури, в які слід ввести малих і великих, – це не застигле ціле, це живі організми, наділені здатністю адаптуватися й постійно оновлюватися. Молодь може бути долучена до розвитку культур через опанування технологій декоративно-ужиткового мистецтва, що завжди сприяє обмінам між творцями нових реалій.

Висновки. Отже, проведений нами аналіз етнокультурного виховання з виявлення специфіки регіоналізації змісту шкільного етнокультурного виховання дає можливість зробити наступні висновки:

1. Засвоєння національних культур в режимі діалогу в полікультурному середовищі є важливим засобом розвитку особистості, збагачення духовного світу людини, бо сприяє формуванню особистого культурно-історичного розуміння світу. Вивчення культур є важливим фактором самоідентифікації особистості в складному світі, побудові власної картини світу – хто я, звідки, хто мене оточує, як мені краще зрозуміти іншого. З розв'язанням означених проблем і низкою інших пов'язано впровадження в освітній процес як складової національно-регіонального компоненту. Основна мета використання різноманітних засобів культурно-історичного, етнохудожнього, полікультурного виховання спрямована на формування у учнів «образу світу», етнічної картини світу.

2. Специфіка змісту шкільної етнокультурного виховання полягає в тому, що воно реалізує національно-регіональний компонент освіти, який створює можливості як для інтеграції національно-регіонального компоненту.

3. Шкільне етнокультурне виховання діалектично пов'язано з іншими видами виховання, без яких воно не існує. Це обумовлено тим, що етнокультурне виховання учнів формує риси особистості дитини, її ставлення до етнокультурної дійсності, де вона виступає як суб'єкт, який має соціально-особистісні, суспільно-значущі якості, що необхідні для життя в полікультурному поліетнічному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Перотті А. Виступ на захист полікультурності / А. Перотті [пер. з англ.] / Вид-во Ради Європи, 1994. – Львів : Кальварія, 2001. – 128 с.

2. Борисов В. Теоретико-методологічні засади формування національної самосвідомості учнівської та студентської молоді : дис... док. пед. наук: спец. 13.00.07 – теорія і методика виховання / Б. Вікторович. – Тернопіль, 2006 – 528 с.

3. Mathews G. Global culture/individual identity: searching for home in the cultural supermarket / G. Mathews. – London : Routledge, 2000. – 228 p.

4. Barber B. Jihad vs. McWorld: how Globalism and Tribalism are Reshaping the World / B. Barber. – New York : Ballantine, 1996. – 432 p.
5. Friedman J. Cultural Identity & Global Process / J. Friedman. – London : SAGE Publications, 1996. – 270 p.
6. Лісовий В. Культура – ідеологія – політика / В. Лісовий. – К. : Видавництво імені Олени Теліги, 1997. – 352 с.

УДК 378:811

Світлана БОРИСОВА

(м. Слов'янськ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ТА МОРФОЛОГІЯ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ З ПРАКТИКУМОМ»

В статті поданий аналіз формування художньо-естетичної культури студентів на заняттях з вивчення народної творчості як складової процесу ознайомлення студентів з творами декоративно-ужиткового мистецтва.

Ключові слова: *художньо-естетична діяльність, народна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, методика викладання.*

Borysova S. Methodological features of teaching the course «History and Morphology of Folk Art with the Workshop». In the article the author analyzes the formation of artistic and aesthetic culture of students at the lessons of folk arts as a component of the process which makes students acquainted with the works of arts and crafts.

Key words: *artistic and aesthetic activities, folk art, teaching methods, arts and crafts.*

Постановка проблеми. Вхідження України до європейського наукового і освітнього простору, тенденції гуманізації вищої педагогічної освіти, особистісно-орієнтований, діяльнісний і компетентнісний підходи до навчання і виховання зумовлює необхідність формування творчого педагога, який має стати для учнів своєрідним транслятором традицій національного мистецтва, адаптованих до реалій сучасної організації предметно-просторового середовища. З іншого боку, суспільство вимагає здійснення такої фахової підготовки кваліфікованих учителів технологій, яка уможливіє їх професійну мобільність і конкурентоздатність на ринку освітніх послуг, готовність до постійного професійного і творчого зростання. Сучасна педагогіка, вирішуючи проблему формування вчителя нової формації, звертається до фахової компетентності як